

TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI REKTORINING B U Y R U G ‘ I

2021-yil 23-aprel

02-104-son

Тошкент давлат юридик университети талабалари ўртасида намунавий суд процесси танловларини ўтказиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 28 апрелдаги ПҚ–2932-сон “Тошкент давлат юридик университетида кадрлар тайёрлаш тизимини тубдан такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори ва 2020 йил 29 апрелдаги ПФ–5987-сон “Ўзбекистон Республикасида юридик таълим ва фанни тубдан такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармонида белгиланган устувор вазифалар ижросини таъминлаш ҳамда талабаларнинг билими, малакаси, амалий кўникмасини аниқлаш ва уларни рағбатлантириш, профессор-ўқитувчиларни талабалар билан кўпроқ ишлашга йўналтириш мақсадида

Б У Ю Р А М А Н :

1. Университетда намунавий суд процесслари танловларини ташкил этиш, талабаларни мазкур танловларда иштирок этишга тайёрлаш, талабалар гуруҳларини шакллантириш ва уларнинг иштирокини таъминлаш бўйича масъул кафедралар рўйхати 1-иловага ҳамда танлов ўтказиш бўйича низом 2-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

2. Факультет деканлари ва масъул кафедралар:

намунавий суд процесси танловига талабаларни тайёрлаш, танлаб олиш ва иштирокини таъминлаш бўйича доимий фаолият юритувчи тизим яратсин;

хар бир намунавий суд процесси танлови бўйича университет босқичини ўтказиш ҳамда мазкур жараёнга миллий ва халқаро ташкилотлар маблағларини жалб қилиш чораларини кўрсин;

танловларда ғолиб бўлган, энг юқори натижалар кўрсатган талабаларни ва уларни тайёрлашга масъул профессор-ўқитувчиларни рағбатлантириш бўйича таклифлар киритиб борсин.

3. Ўқув-услубий бошқарма ва факультет деканлари танловларда иштирок этувчи талабаларнинг тегишли танловлардаги иштирок этиш вақти дарс машғулотлари ва назорат турлари вақтига тўғри келган ҳолатларда уларни бошқа вақтга ўтказиб бериш чораларини кўрсин.

4. Университет жамоатчилиқ ва ОАВ алоқалар бўлими (Ж.Хайдаров) танлов бўйича маълумотларни университет веб-сайтида, ижтимоий тармоқларда ва оммавий ахборот воситаларида ёритиб борилишини таъминласин.

5. Мазкур буйруқ бажарилишини назорат қилиш Ўқув ишлари бўйича проректор И.Рустамбеков ва Молия-иқтисод ишлари бўйича проректор вазифасини бажарувчи А.Иминов зиммасига юклатилсин.

Ректор

Р.Ҳакимов

Лойиҳа киритилди:

Фуқаролик процессуал ва
иқтисодий процессуал ҳуқуқи
кафедраси мудири

Д.Хабибуллаев

Келишилди:

Ўқув ишлари бўйича проректор

И.Рустамбеков

Молия-иқтисод ишлари бўйича
проректор

А.Иминов

Юридик бюро
катта юрисконсульти

Э.Хосилов

**Тошкент давлат юридик университети талабаларини намунавий суд
процесслари танлови ўтказишга тайёрлаш, талабалар гуруҳларини
ташкил этиш ва уларнинг иштирокини таъминлашга масъул
кафедралар рўйхати**

Т/Р	Кафедра номи	Танлов номи	Ўтказиш вақти
1.	Маъмурий ва молия ҳуқуқи кафедраси (масъул)	Маъмурий ишлар бўйича суд процесси	Декабрь
2.	Жиноят процессуал ҳуқуқи кафедраси (масъул), Жиноят ҳуқуқи, криминология ва коррупцияга қарши курашиш кафедраси, Суд, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ва адвокатура кафедраси	Жиноят ишлари бўйича суд процесси	Март
3.	Фуқаролик процессуал ва иқтисодий процессуал ҳуқуқи кафедраси (масъул), Фуқаролик ҳуқуқи кафедраси, Меҳнат ҳуқуқи кафедраси	Фуқаролик ишлари бўйича суд процесси	Март
4.	Фуқаролик процессуал ва иқтисодий процессуал ҳуқуқи кафедраси (масъул), Бизнес ҳуқуқи кафедраси, Фуқаролик ҳуқуқи кафедраси	Иқтисодий ишлари бўйича суд процесси	Апрель
5.	Конституциявий ҳуқуқ кафедраси (масъул)	Конституциявий суд процесси	Май

“Намунавий суд процесси” танловини ўтказиш тартиби тўғрисида НИЗОМ

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур низом Тошкент давлат юридик университети (кейинги ўринларда ТДЮУ деб юритилади) томонидан ташкил этиладиган “Намунавий суд процесси” танловини (кейинги ўринларда танлов деб юритилади) ўтказиш тартибини белгилайди.

2. Мазкур танловнинг асосий мақсади қуйидагилардан иборат:

талабаларнинг назарий билимларини ҳуқуқни қўллаш амалиёти билан боғлаш қўникмасини шакллантириш;

юриспруденция йўналишида таҳсил олаётган талабаларнинг судда нутқ сўзлаш қобилиятини ривожлантириш;

талабаларда жамоада ишлаш қобилиятини, тезкор фикрлаш, таҳлил қилиш ҳамда оптимал қарорларни қабул қилиш қўникмасини ривожлантириш;

талабаларда суд-процессуал этика ва умумий касбий-ҳуқуқий маданиятни шакллантириш.

3. Танловда қатнашиш бепул амалга оширилади.

II. Танловни ташкил этиш

4. Танлов ташкилотчиси Тошкент давлат юридик университети бўлиб ҳисобланади.

5. Танловни уюшқоқлик билан ўтказиш учун масъул кафедралар томонидан координатор белгиланади.

6. Танловни ўтказилишида ташкилий масалаларни мувофиқлаштириб бориш учун ТДЮУ ректори томонидан танлов администратори тайинланади.

7. Танлов администратори мазкур Низомда бўшлиқлар мавжуд бўлган пайтда, ТДЮУнинг масъул кафедралари билан келишган ҳолда қўшимча қоидаларни ўрнатиш ҳуқуқига эга.

III. Танлов босқичлари

8. Танлов икки босқичда ташкил этилади.

9. Биринчи босқич саралаш раундлари бўлиб, юридик факультетлар томонидан мазкур Низом қоидаларига мувофиқ ташкил этилади.

10. Саралаш раундлари асосий раундлар бошланадиган санадан икки ой олдин якунланиши ҳамда саралаш босқичидан ўтган жамоалар ҳақида уч иш кунидан кечиктирмасдан танлов администраторига хабар қилиниши лозим.

11. Иккинчи босқич асосий раундлар бўлиб, мазкур раундларда ҳар бир факультет саралаш босқичидан ўтган биттадан жамоа қатнашиш йўлланмасини қўлга киритади.

12. Асосий раундлар мазкур Низомнинг VI бобида назарда тутилган тартибда ташкил этилади.

13. Танловнинг асосий босқичи қоида тариқасида Тошкент давлат юридик университетида бўлиб ўтади.

IV. Жамоаларнинг таркиби ва уларни рўйхатдан ўтказиш тартиби

14. Танловда юриспруденция йўналишида таҳсил олаётган талабаларни ўз ичига олган жамоалар иштирок этиш ҳуқуқига эга.

Ҳар бир жамоа 2 тадан 5 тагача иштирокчини ўз ичига олади.

Қатнашчиларнинг сони ва таркиби (жавобгарларнинг, экспертларнинг ва таржимонларнинг) иш фабуласига қараб тегишлича ўзгариши мумкин. “Юриспруденция” йўналиши талабалари бўлмаган талабгорларнинг танловда иштирок этишига рухсат берилмайди.

15. Танловда қатнашиш истагини билдирган жамоанинг тегишли кафедрага мурожаат қилишини ўзи жамоани танловда қатнашиш ҳуқуқига эга бўлади.

16. Жамоанинг танловда иштирок этиш тўғрисидаги мурожаати унинг ушбу танловнинг барча шартларини тўлиқ қабул қилганлигини ва танловда иштирок этиш учун розилик берганлигини англатади. Жамоа танловда иштирок этувчилар рўйхатига киритилганидан сўнг танловда иштирок этишдан бош тортишига рухсат берилмайди.

17. Танловда қатнашадиган жамоаларни рўйхатдан ўтказиш жараёни якунланганидан сўнг жамоа иштирокчиларининг таркибига киритиладиган ўзгартириш фақатгина танлов администратори рухсати билан амалга оширилади.

18. Иш бўйича дастлабки ёзма материалларни тайёрлашда жамоалар учинчи шахслардан, профессор-ўқитувчилар, жамоа тренери ҳамда

мутахассислар методологик ёрдамидан ташқари бошқа барча турдаги амалий ёрдам олишлари таъқиқланади.

19. Агарда профессор-ўқитувчи ҳакам ёки муаммоли саволни тузувчи сифатида танловга жалб этилган бўлса жамоа ёки унинг тренерига ҳар қандай кўринишдаги маълумот ёки ёрдамни бериши таъқиқланади. Бундай ҳаракатни содир этган профессор-ўқитувчи академик ҳалоллик қоидаларини бузган деб ҳисобланиб, танловда иштирок этиш ҳуқуқидан маҳрум қилинади ва интизомий жазога тортилиши мумкин.

20. Жамоанинг тренери жамоа вакиллик қилаётган олий таълим муассасасида иш юритадиган, талабаларга профессионал ёрдам кўрсатадиган ва қуйидаги вазифаларни амалга оширадиган профессор-ўқитувчи бўлиши лозим:

- қонунчиликнинг асосий принципларини ўргатиш;
- жамоанинг ҳуқуқий позициясини шакллантириш юзасидан маслаҳатлар бериш;
- оғзаки оммавий сўзга чиқиш техникаси бўйича тайёргарлик кўриш;
- фойдаланадиган аргументларни ташкиллаштириш ва уларнинг тизими тўғрисида маслаҳатлар бериш ва бошқалар.

21. Раундлар давомида тренерлар фақатгина кузатувчи сифатида иштирок этишлари мумкин.

22. Ҳар бир жамоа ўз сардорини алоҳида аниқлайди. Жамоа сардори танлов доирасида исталган масалада ва танлов тугагунига қадар танлов администратори билан мулоқотда бўлиб туриш мажбуриятини олади.

23. Жамоа таркибига кирмайдиган иштирокчининг борлиги аниқланса, танлов ташкилотчилари ва танлов администратори томонидан жамоа танловдан четлаштирилади.

24. Танловда қатнашувчи жамоалар рўйхатдан ўтиш бўйича аризани барча иштирокчиларнинг маълумотларини киритган ҳолда имзоланган ва сканер қилинган (jpg, pdf форматида) шаклда танлов администратори томонидан кўрсатилган электрон манзилига жўнатади.

Белгиланган тартибда тўлдирилмаган аризалар жамоаларга бир кунлик муддатда қайтадан тўлдириш учун юборилади. Ўз вақтида жўнатилмаган аризалар кўриб чиқилмайди.

25. Жамоаларни рўйхатга олиш жараёнида уларнинг ҳар бирига рақам бириктирилади. Ҳар бир жамоа ўзига бириктирилган рақамга кўра идентификация қилинади. Ушбу рақам бутун танлов давомида жамоага бириктириб берилади. Танловнинг барча процессуал ҳужжатларида жамоанинг идентификацион рақами кўрсатилган бўлиши шарт.

V. Ҳакамлар

26. Танлов администратори ҳуқуқшунослар (судьялар, профессор-ўқитувчилар, амалиётда фаолият юритаётган ходимлар) ичидан ҳакамларни танлаб олади. Ҳакамлар ҳайъати таркибига, қоида тариқасида, учта аъзо киритилади, улардан бири ҳайъатга раислик қилади. Ҳакамлар ҳайъати ваколатига танловни очиқ деб эълон қилиш, раундларни ўтказиш, томонларга сўз бериш ва раундларни тугатиш, раунд иштирокчилари бўлган жамоаларни баҳолаш киради.

27. Танлов администратори, танловни ташкил этишда асосий вазифаларни бажарган ҳуқуқшунослар ҳамда асосий раундларда қатнашаётган жамоанинг факультетидан бўлган шахслар мазкур жамоанинг раундларига ҳакам сифатида жалб этилиши мумкин эмас.

VI. Асосий босқични ўтказишнинг тартиби

28. Асосий босқични ўтказишнинг аниқ муддатлари танлов ташкилотчилари билан келишилган ҳолда танлов администратори томонидан ишлаб чиқилади ва тасдиқланади.

29. Асосий босқич икки хил шаклда амалга оширилади:

биринчи шакл – ёзма шакл бўлиб, жамоалар томонидан танлов администратори томонидан тақдим этиладиган талаблар доирасида процессуал ҳужжатлар тайёрланади ва асосий раундлар бошланишидан бир ой олдин танлов администратори томонидан кўрсатилган манзилга тақдим этилади;

иккинчи шакл – оғзаки эшитишлар бўлиб, ҳар бир жамоага 30 дақиқагача ўз позициясини ҳимоя қилиш учун тақдим этилади.

Асосий босқичда ёзма материаллар ва оғзаки чиқишларни баҳолаш орқали кейинги раундга чиқиш учун жамоалар сараланади.

VII. Иш фабуласи ва баҳолаш

30. Суд процессида кўриладиган иш фабуласи, қоида тариқасида, танлов ташкилотчилари ва координатор томонидан жамоаларни рўйхатдан ўтказиш муддати тугаган кундан бошлаб 5 кун ичида эълон қилиниши лозим.

31. Ишнинг фабуласига танловда иштирок этаётган жамоалар томонидан танловнинг ҳар қандай босқичида ўзгартиришлар киритиш таъқиқланади. Ҳар қандай ноаниқликлар юзасидан иштирокчилар белгиланган вақт ичида ёзма равишда танлов администраторига

аниқлаштирувчи электрон хабар жўнатиш орқали аниқлик киритишлари мумкин.

32. Иш юзасидан тайёрланадиган ҳужжатлар фақатгина ҳозирда амалда бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга, шунингдек иш фабуласида кўрсатилган ҳолатларга (қонуннинг орқага қайтиш кучини инобатга олган ҳолда) асосланган ҳолда ёзилади.

33. Ҳар бир иштирокчи жамоа белгиланган муддат ичида координаторга **фуқаролик, иқтисодий, маъмурий (оммавий) ишлар** бўйича даъвогар (даъво аризасини), жавобгар (қарши даъво аризаси, биринчи даъво аризасига жавоб) электрон кўринишида ёки чоп этилган кўринишда (икки нусхада) ҳужжатларни топшириш учун тақдим қилиши керак. Барча даъво аризалари бир жилдда мавзу кўрсатилган ҳолда “Жамоа идентификация рақами – даъво аризаси”, “Жамоа идентификация рақами – қарши даъво аризаси, дастлабки даъвога жавоб” ҳолатида жўнатилади.

34. Жамоалар умумий 9 баллик кўринишда баҳоланади. Ёзма материалларни баҳолаш учун энг юқори балл 3 баллдан иборат бўлади. Ёзма ҳужжатларга жамоа томонидан тайёрланган даъво аризаси, қарши даъво ёки ариза, даъво аризасига берилган фикр ва уларга берилган иловалар киради.

35. Ёзма ҳужжатлар тақдим этилгандан сўнг танлов администратори томонидан тегишли ҳакамларга бир ҳафта ичида юборилади. Ҳакамлар асосий раундлар бошланишидан уч кун олдин баҳоланган ёзма ҳужжатларни танлов администраторига юборади. Аммо ушбу баҳолар танлов сўнгигача жамоаларнинг ўзига эълон қилинмайди.

36. Жиноят ишлари бўйича ҳар бир иштирокчи жамоа белгиланган муддат ичида координаторга электрон кўринишида ёки чоп этилган кўринишда (икки нусхада) ҳужжатларни топшириш учун тақдим қилиши керак.

37. Конституциявий суд томонидан кўриладиган ишлар бўйича ҳар бир иштирокчи жамоа белгиланган муддат ичида координаторга электрон кўринишида ёки чоп этилган кўринишда (икки нусхада) ҳужжатларни топшириш учун тақдим қилиши керак.

38. Процессуал ҳужжатларни расмийлаштириш талаблари. Процессуал ҳужжатлар Microsoft Word форматида 2 хил файл шаклида .doc ёки .docx кенгайтмасида топширилади. Бошқа форматдаги файлларда топширилган ҳужжатлар баҳолашга қўйилмайди.

39. Ҳужжат А4 шаклда томонлари тенг 2 см ҳажмда бўлиши лозим. Матн кенглик асосида текисланади. Ҳужжатлар шрифти Times New Roman

14, ҳаволалар учун 10, қаторлар ўртасидаги интервал 1.5 бўлиши тавсия этилади.

40. Процессуал ҳужжатлар ҳар бирининг ҳажми 25 варақдан ошмаслиги лозим.

41. Процессуал ҳужжатларнинг мажбурий элементлари қуйидагилардир:

титул варағи;

мундарижа;

иш асл ҳолатларининг баёни;

шикоятнинг берилиши мумкинлиги;

тарафнинг ҳуқуқий позициясининг қисқа баёни;

тарафнинг ҳуқуқий позициясининг тўлиқ баёни;

судга берилган талаб.

42. Белгиланган муддатда тақдим этилмаган ёзма ҳужжатларга ҳар бир кечиккан кун учун танлов администратори томонидан баҳолаш варақасида жарима балларида кўрсатилган ҳолда ҳакамларга тақдим этилади.

43. Белгиланган муддатдан бир ҳафта кечикиб топширилган ёзма ҳужжатлар қабул қилинмайди ва мазкур жамоа танловнинг асосий босқичида қатнашиш ҳуқуқидан маҳрум этилади.

44. Оғзаки эшитишлар ўтказилиш жойи ва вақти ҳақида раунд ўтказиладиган кундан бир кун аввал эълон қилинади.

Оғзаки эшитишлар – суд жараёнида Даъвогарга (жабрланувчига) ўз позициясини тушунтириш учун 20 минут берилади. Даъвогар (жабрланувчи)нинг сўзидан сўнг жавобгарга (айбланувчига) ўз позициясини тушунтириш учун 20 минут вақт берилади;

Даъвогарга (жабрланувчи) ва жавобгарга (айбланувчи) охириги далилларини келтириш учун 5 дақиқадан вақт берилади. Ҳар бир жамоа сўзга чиқиш вақтида ўз иштирокчиларининг ўрнини мустақил белгилашига рухсат берилади, лекин жамоа барча иштирокчиларининг сўзга чиқиши қўшимча ижобий далил сифатида қабул қилиниши мумкин.

45. Оғзаки эшитишлар жараёнида бир тараф иккинчи тараф ўз позициясини ҳимоя қилаётганда эътирозлар билдириши мумкин. Аммо ҳар бир эътироз 40 сониядан ошиб кетмаслиги лозим. Судья рухсат берган ҳоллар бундан мустасно. Эътироз билдиришга рухсат бериш ёки бермаслик ҳам судьянинг мутлақ ваколатига киради.

46. Суд жараёни ўтказиладиган кундан 12 соатдан кечиктирмасдан тарафлар ҳакамларга ҳамда қарама-қарши томонга ҳамма ҳужжатларни

топшириши лозим. Хужжатларни топширмаган ёки кечиктириб топширган томонга жарима баллари берилади.

47. Суд жараёнида ўрнатилган муддат ичида жамоаларнинг бири иштирок этмаса, танлов администратори 15 минутлик кутишдан сўнг суд оғзаки раундларга ўз вақтида келган жамоага ғалабани тақдим этади. Бу ҳолатда суд жараёнига келмаган тараф суд жараёнида иштироки давомида олиши мумкин бўлган барча баллардан маҳрум этилади.

48. Ҳакамлар қарор қабул қилишда Ўзбекистон Республикасининг қонунчилиги, ушбу Низом талаблари, виждонийлик, адолат ва қонунийлик тамойиллари ҳамда шахсий тажриба ва фикрига асосланиши лозим. Ҳакамлар қабул қилган қарорга баҳо бериш ва унинг устидан шикоят қилиши мумкин эмас.

49. Танлов иккинчи босқичининг ҳар бир қисми учун умумий балл 6 баллни ташкил этади.

50. Ёзма хужжатлар ва оғзаки эшитишларни баҳолаш учун тегишли шаклдаги баҳолаш варақаси танлов администратори томонидан ҳакамларга тақдим этилади.

51. Ҳакамларнинг қарори якуний ҳисобланади ва унга нисбатан шикоят билан мурожаат қилинмайди.

VI. Танлов ғолибини эълон қилиш

52. Танловнинг асосий босқичи финал қисмида ғалаба қозонган жамоа ғолиб деб эълон қилинади.

53. Танлов администратори ва факультет деканлари танлов ғолибини тақдирлашнинг тартиби ва совғалар рўйхатини тасдиқлайди ва бу ҳақида танлов якунида хабар беради.